

Barne- og familieminister Kjersti Toppe
Barne- og familiedepartementet

Deres referanse: 22/2000-10
Vår referanse: 22/130
Dato: 16.02.2023
Publikasjonsnr.: NIM-B-2023-003

Oppfølging etter innspillsmøte om barn og unges medvirkning på systemnivå

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) viser til innspillsmøte i Barne- og familiedepartementet ved statsråden 17. januar 2023, om barn og unges medvirkning på systemnivå. I dette brevet vil vi oppsummere våre synspunkter gitt i dette møtet, og gi anbefalinger om videre oppfølging.

Vi vil for det første takke statsråden og departementet for engasjementet i denne saken. Som innspillsmøtet viste, er det stort engasjement for å styrke barn og unges rett til medvirkning. Innspillsmøtet synliggjorde etter vårt syn også at det allerede finnes mange ressurser tilgjengelig, for eksempel gjennom barne- og ungdomsorganisasjoner og lokale medvirkningsorganer.

Vårt hovedbudskap på møtet, som vi også vil gjenta her, er behovet for opprettelse av et nasjonalt kompetansesenter for barn og unges medvirkning. Vi mener at et slikt kompetansemiljø vil være den beste måten å realisere forpliktelsene etter FNs barnekonvensjon artikkel 12, som pålegger staten forpliktelser til å sørge for at barn får si sin mening og å bli hørt, også som gruppe i ulike utrednings- og beslutningsprosesser. Vi viser i denne forbindelse til at behovet for å styrke barn og unges rett til medvirkning på systemnivå har vært adressert av FNs barnekomité i tilbakemeldinger til Norge.¹

Inkludering av barn og unges synspunkter er slik vi ser det ofte påkrevd for å kunne vurdere om ulike forslag, politikk og tiltak er i tråd med barns rettigheter. Et eksempel på et område der det tidvis manglet slik inkludering var deler av håndteringen av utbruddet av covid-19, slik Koronakommisjonen også beskriver dette.²

De siste årene har det vært økende oppmerksomhet om behovet for å inkludere barn og unges synspunkter inn i ulike utredninger og beslutningsprosesser. Flere offentlige utvalg har den siste tiden fått i oppdrag å konsultere barn og unge som en del av sine mandater. Der dette ikke følger eksplisitt, er det likevel flere offentlige utvalg som ønsker å gjøre dette som en del av sine utredninger. Dette er svært positivt.

¹ Se avsluttende merknader fra FNs barnekomité til Norges 4. rapport, avsnitt 24 og 25, og avsluttende merknader til Norges 5. og 6. rapport, avsnitt 14 punkt e.

² Se NOU 2022:5 avsnitt 10.2.

NIMs erfaring er at mange synes å være usikre på hvordan de skal gjennomføre en god medvirkningsprosess. Flere, inkludert noen av de offentlige utvalgene, kontakter NIM for å få råd om dette, slik også Barneombudet forteller om. De ønsker blant annet råd om hvordan de kan gå frem for å rekruttere barn, og hvordan barn skal ivaretas. NIM har ikke særlig medvirkningsfaglig kompetanse, og kan i begrenset grad gi råd på dette området.

Vi viser til Barneombudets brev 7. februar om oppfølging av innspillsmøtet, som blant annet gjennomgår tidligere debatter og utredninger om behovet for styrket kompetanse og ressurser på dette feltet. Som Barneombudet mener vi at det til tross for gode intensjoner og dyktige fagfolk på dette området, blant annet i Bufdir og i BFD, i dag ikke er nok ressurser og samordning på dette feltet.

Vi mener derfor at det er nødvendig å opprette et kompetansesenter eller kompetansemiljø som har som oppdrag å bistå ulike aktører i å lage gode medvirkningsprosesser. Som Barneombudet peker på i sitt brev av 7. februar, mener vi at det er viktig at et slikt miljø har både legitimitet, bredde, synlighet og kapasitet. Et slikt medvirkningsmiljø vil også kunne trekke på den kompetansen som allerede finnes, gjennom for eksempel de organisasjonene som var representerte på statsrådets innspillsmøte, og formidle kontakt med disse, eller ved å ha oversikt over allerede eksisterende kunnskap fra barn som kan brukes i nye prosesser.

Til spørsmålet om synlighet viser vi til at både NIM og Barneombudet over tid har spilt inn behovet for endringer i Utredningsinstruksen med veiledere, for å tydeliggjøre plikten til å vurdere menneskerettigheter generelt, og barns rettigheter spesielt. Det bør vurderes hvordan og hvorvidt et slikt kompetansemiljø kan synliggjøres som en ressurs for de som skal gjøre et utredningsarbeid. Ett eksempel kan være en konkret henvisning i veilederen *Utvalgsarbeid i staten*. For øvrig er NIM for tiden i gang med å utarbeide en veileder for utredning av menneskerettslige problemstillinger, der også plikten til å vurdere barns rettigheter og herunder inkludere barn og unges synspunkter i utredningen vil omtales.

For nærmere om hvilke krav som bør stilles til et slikt kompetansemiljø viser vi til Barneombudets brev 7. februar, som gir viktige innspill til videre prosess.

NIM stiller seg gjerne til disposisjon for diskusjon og rådgivning om dette i den videre oppfølgingen. Vi ser frem til fortsatt god dialog med departementet om denne saken.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad

Direktør

Kirsten Kolstad Kvalø

Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.